

BARTHA GUSZTÁV

Paráznák*(Befejezés)*

Dezső (nagyot ásít): Országomat egy ágyért! Gyerekes dolog, amit csináltok. Kilométerekre bűzlik, hogy nagyon azok akartok lenni, amit a homlokotokra föl-írtatok. Ti meg az ártatlanság! Hogy stílusos legyenek: „valami bűzlik Dániában”.

Zsuzsa (megvetően): Plagizátor!

Dezső (feláll, megigazítja nyakkendőjét, magára ölti a hivatalnoki pózt): Nevezze inkább tanulékonyságnak, vagy aminek akarja. A lényeg, hogy a földön járjon. Mióta az eszemet tudom, azért kapom a fizetésemet, hogy ügyfeleimet visszarán-gassam a realitások talajára.

Zsuzsa: Erőnek erejével a földbe taposod.

Dezső: Megesik, hogy könnyen és messze elszállnak maguktól...

Flóri (riadtan): Igazából nem úgy gondoltam. Érted, mire gondolk!

Dezső: Önnek nem vagyok te. Jól véssé az agyába, a hamis tanúzást a törvény bünteti, nem a hivatal.

Zsuzsa: Dezső, hagyd a komédiázást, idegesít!

Dezső: Hamar elpárolgott a magabiztossága, hölgyem! Kisütött a nap? *(Kilép a pőzből.)* Ezt nevezik mifelénk kesztyűs kéznek. De ha Y hivatalnoknak netalán eszébe jut, hogy hőzöngő ügyfele elfelejtette befizetni a nagyanyja után maradt házikó örökösödési adóját; hatósági engedély nélkül toldozta-foldozta családi házát; kacsalábon forgó garázst épített, betonba ágyazott luxuszstállót a tehénké-jének stb... Utólag befizetni, kérvényezni, utánajárni; kiméretni, megterveztetni, engedélyeztetni, hajbókolni, könyörögni... A Canossa-járás kedélyes vasárnap délutáni korzózásnak fog tűnni ehhez képest; a delikvens végül még azt a napot is megátkozta, amelyiken világra jött. *(Visszaül a helyére.)* Zsuzsa, ha ártani akartam volna Kelemennek, mint ahogy elhitetni készültök, bármikor megtehetném, játszki könnyedséggel. Miért taszigálnám, lökdösném, urambocsá', taposnám a földbe, csinálnám a bajt magamnak feleslegesen?

Zsuzsa: Te tudod. *(Leül Bélus mellé.)* Régóta nem hiszek a véletlenekben... Ha megbotlom, nem a követ szidom, hanem magamat. Én hülye, miért nem néztem a lábam alá?! Egy kő csak egy kő, ahogy az utamba kerülő ember is csak ember: ő nem én vagyok. Mások a tulajdonságai, az érzelmei és a gondolatai: maga szabja az útirányát, netán az ösztöne. Így vagy úgy, de van magyarázata, oka annak, hogy szembefutottunk, keresztesztük egymás útját.

Dezső: Sajnálom, teológiai kérdésekkel nem foglalkozom. De el tudlak kép-zelni, ahogy ott állsz talpig feketében, kendővel bekötött fejfel egy templom előtt. Mít mondjak: voltál szebb.

Zsuzsa: Csorog belőled a cinizmus.

Dezso: Öntisztítom az imázssomat. Javamra legyen írva: addig se képmutatok.

Bélus (Zsuzsához, szemrehányóan): Kis híján nyakon csípjük, erre fogod magad és kihátrálsz! Közel sem akkora stóc, mint amilyennek hiszi magát.

Zsuzsa: Civakodtam, marakodtam már eleget: unom.

Bélus: Mi az, hogy unod!? Könnyen a nyakamba varrhatnak két-három évet, ökelme meg majd röhög a markába...

Zsuzsa: Nem tud érdekelni. *(Lefekszik.)* Álmos vagyok, rettenetesen fáradt. Hagyj aludni!

Bélus (felpattan a helyéről): Nem hagylak! Nem érted, a bőrünkre megy a játék! Mindketten arról koldulhatunk...

Zsuzsa: Én ugyan nem. Tárva-nyitva az országhatár.

Bélus: Vissza se muszáj jönnöd! Kipécézel egy szakaszt a 4-es úton, és árulhatod a bájjaidat kedvedre. Élsz majd, mint Laláné Hevesen. *(Legyint.)* Még hogy társ! Rojtnak sem vagy jó, érted, magamutogató pozór vagy! Egy hajszállal sem vagy különb, mint a nagy átlag! Jaj de cuki vagyok – lötyög a fenekem... Oda ne rohanjak!

Zsuzsa: Oda rohansz, ahova akarsz, csak nem az én kenyeremen. *(Feliül.)* Keresz előbb egy jobban hozzád illő, aszott seggű vén kurvát, aki hajlandó finanszírozni a jövőbeli futkározásodat!

Bélus: Ki beszél!? Egy percig nem tudsz megülni a fenekeden – ki hajt, mi hajt? Az ördög? Ez lesz, az lesz, amaz lesz: semmi nem lesz! Egy töpörödött, hajlott hátú vénasszony lesz belőled, és hónapszám nem fogják rád nyitni az ajtót, és begolyózol, és...

Zsuzsa: Téged foglak siratgatni? Arra várhatsz! Még hímrinygónak sem vagy jó, te szerencsétlen!

Bélus (ráemeli a kezét Zsuzsára): Bárcás, fogod be a mocskos pofád!

Zsuzsa (dúdolva): Kis gazdasszony vagyok én, sütni, főzni tudok én... *(Nevet.)* Látod, ha most megütnél, talán el tudnám hinni, hogy férfi vagy. Gyerünk, mire vársz!?

Bélus (lassan leengedi a kezét): Esküszöm, hogy egyszer... Meg én!

Zsuzsa: Persze, ahogy Flóri mondja: persze. Tudod mit, ez egyszer még hiszek neked.

Bélus (leroskad Zsuzsa mellé): Komolyan gondoltam...

Zsuzsa: Ahogy a májgyulladásodat, a gyomorfekélyedet, utóbb a szájrakodat – magadat gondold ki végre! Festő vagy, tessék, fess! Hagyj fel a hipochondriás bohóckodással! És a világot se akard megváltani, elvan az magának nélkülöd is.

(Csend.)

Bélus: Felidegesítjük magunkat a semmin.

Zsuzsa: Ha neked a kettőnk kapcsolata semmi...

Bélus: Nem úgy értettem. Általában. Miért érzem úgy néha, hogy mindenáron ki akarsz ebrúdalni az életedből?

Zsuzsa: Magadból ítélsz. Meg egyáltalán. El ne kezdj lelkizni nekem, mert biz' isten szalagot kötök a hajadba! Nincs száználmasabb látvány a lelkiző férfiembernél.

Bélus: Végeredményében, mindenki ugyanazért seper...

Zsuzsa: Ne ugrálj össze-vissza, nem tudlak követni! Per pillanat mi bajod azzal a seprűvel?

Bélus: Semmi. Csak úgy kedvem támadt sertepertélni.

Zsuzsa: Kértelek, hogy ne az elveidet tisztázkodj folyton, hanem magadat tedd rendbe? Na ugye! Így, ahogy vagy, nem élhatsz a végtelenségig! Se kint, se bent; se velem, se nélkülem; piásan józan, józanon részeg... A végén engem is magaddal rántasz – nem babra megy a játék. Ki fogja helyettünk fizetni a számlákat? Elvekért nem adnak a sarki boltban kenyeret. Jó szót sem. Amikor hozzám költöztél, mit ígértél? Hagyjuk. Irigyelt gázóra-leolvasói állást hajtottam fel neked, még annak se vagy embere. Mi az, hogy nem engednek be az udvarukra a lakók, hogy elbújnak előled? Ha kidobnak az ajtón, be kell mászni az ablakon; büntesd őket, citáld bíróság elé – tanulják meg, hogy a gázszolgáltató nem játszópajtásuk! De nem, a hétvégéimet feláldozva nekem kell helyetted sorba járni a fél kertváros házait, nehogy már kitöltetlenek maradjanak a rubrikáid, azok a fránya kis fehér négyzetek, amelyek szerinted megnyomorítják a társadalmat. Hát teszek a társadalomra: mennyire érdeklém én a társadalmat!

Bélus: Egoista duma.

Zsuzsa: Tudod, mi az igazi csököttség részemről: hogy sok olyan dolgot megteszek érted, amit nem lenne szabad. Ezért vagyok dühös, de nem kimondottan rád, sokkal inkább magamra. Az anyáskodó természetemre.

Bélus (átöleli Zsuzsát): Jól áll neked.

Zsuzsa (duzzogva): Barom. Hosszú évek óta először akartam jól érezni magamat a bőrömben, és tessék! Hol végzem? A milícián. Pedig se gyűlölködő irigy, se ok nélkül féltékeny nem voltam, sőt, bujtogatni sem bujtogattam senkit, hogy megtoroljam a hiúságomat ért sérelmet.

Dezső: Tíz órakor mindannyian otthon leszünk.

Zsuzsa: Főleg, ha Kelemen a nyakát szegte.

Dezső: Akkor nem itt dekkolnánk.

Zsuzsa (kifakadva): Nem szeretek félni, nem akarok félni!

Dezső: Kihallgatnak, jegyzőkönyvet vesznek fel, szembesítenek bennünket stb. Nincs mitől félned.

Zsuzsa: Nem valamitől szoktam félni, hanem valakitől.

Dezső: Sejtem, kire gondolsz.

Zsuzsa: Nem nagy kunszt. Mi van, ha ő is itt lesz, és közel sem lesz olyan nagylelkű, mint ahogy Flóri reméli?

Dezső: Mi másért, ha nem ezért pofáztunk órákon keresztül, összehangolva a vallomásainkat! Kérlek, ne kezdjük újra, ne bonyolítsuk az ügyet – szimpla kis kocsmai csetepaté volt, slussz! (*Bélushoz.*) Nehogy holmi sepregetések mibenlétét kezd el firtatni a kihallgatást végző tiszt előtt, mert abból valódi bajok lehetnek! Arra gondolj, amit megbeszéltünk: a túlzott féltékenységed miatt vagy itt. Vádaszkodj, acsarkodj, káromkodj, mint egy kocsislegény! Az esetleges pénzbüntetésedet összedobjuk. A Flóri részét átvállalom. Értve?!

Flóri: Lenne egy kis észrevételem.

Dezső: Ne legyen, nem lesz újabb tiszteletkőr! Egyrészt nincs rá időnk, másrészt ugyanitt lyukadnánk ki.

Bélus: Már ha újra elengedem a fülem mellett a komédiázásokat.

Dezső: Nem vagyunk abban a helyzetben, hogy komédiázzgassunk.

Bélus: Ti vagytok a helyzet. A körülményekről szólva, nekem is vannak fenntartásaim, de még egyszer megismétlem: a helyzet ti vagytok, ti hoztátok létre. Én tudatlan, csak kontárkodom itt, feleslegesen játszom az eszemet, mint egy eszement. Jó, mi? Eszemet, eszement...

Dezső (Zsuzsához): A fiatalúrnak sepregetni támadt kedve.

Bélus: Egy fityfenét! A fiatalember végre kijózanodott, és kezdi más színben látni a történeteket. Majd összedobjuk. Ti, akik pénz dolgában meglehetősen smucigok vagytok, csak egy esetben dobálóztok a pénzzel, mégpedig akkor, amikor el akarjátok kendőzni az igazságot. Kurvára nagylelkűek tudtok lenni! Ami igaz, igaz, locsogásban sem vagytok utolsók, de ez más lemez. Maradjunk a pénznél. Tökéletesebben takarja a kínos részleteket. És ami még ennél is fontosabb, soha nem szólja el magát. Vastagon betakarja, elfödi a gondtalanság, a pénzes pali után epekedő vágyat, netán az emésztő gyűlöletet, a sárga irigységet. Ráadásul nincs szaga. Nem rombolja le az illúziót, a kéz kezét mos elvből fakadó hamis önelégültséget. Nem szokása. Végül is mi az igazság? (*Feláll.*) Annak a hülyének – mármint nekem – nincs pénze, se vagyonokat érő kapcsolatai: köpjön az égbe és álljon alá, örüljön, hogy megússza egy kis pénzbüntetéssel. Így van, uraim, hölgyem?!

Zsuzsa: Elittd az agyad, vagy mi frász lelt?!

(*Hosszú csend.*)

Bélus: A csöndről, a hallgatásról jut eszembe, ezt előbb is megtehettétek volna.

Zsuzsa: Nem értem.

Flóri (elindul a képzelt ajtó felé): Hangoskodtunk. Persze hogy ránk zárták az ajtót. Mégiscsak... Nem volt szép dolog tőlünk.

Dezső: Na végre, ebben legalább van valami ráció!

Bélus: Nem erre gondoltam.

Zsuzsa: Esküszöm, ha újra a sepregetéssel hozakodsz elő, visítani fogok!

Bélus: Bocss, hogy élek! Amúgy én is megbocsátok neked.

Zsuzsa (csúfondárosan): Te, nekem?! Majd összepiselem magam a kíváncsiságtól!

Bélus: Komolyan azt hitted, hogy gondolkodás nélkül beveszem a rosszindulatú osztálytársnőkről szóló dajkamesédet? Nem, drágám, azok az elhízott, foghíjas pletykafészek mindenkinél jobban ismernek téged. A vesédbé látnak. Első osztályos korodtól fogva. Bárkiket becsaphatsz, orránál fogva vezethetsz, kivéve őket.

Zsuzsa: Marhaság! *(Kényszeredetten nevet.)* Én meg Kelemen... Ilyet kitalálni is! Mondjad már, drágicám, ha csak egy százaléka igaz lenne annak, amit állítasz: most hol lennék?

Bélus: Na, hol?

Zsuzsa (tettetett könnyedséggel): Egész kíváncsivá tettél.

Bélus: Itt, ezen a szent helyen, Zsuzsám.

Zsuzsa (erőltetett nevetéssel): Mit mondtam, teljesen elitta az eszét!

Bélus: Valamicske azért maradt. Még képes elhessenteni, ha csak percekre is, a gondtalan életről szőtt illúzióidat. Kétszer nem lépünk ugyanabba a folyóba, tartja a mondás, és hogy ez mit jelent a gyakorlatban, azt Kelemen nálamnál sokkal jobban tudja. Ne ijedj meg, nem fog felfogni rajtad. És ezt valahol te is érzed, csak nem vagy bolond belefutni egy nyíltzríni elutasításba. A kudarcnak még az eshetőségét is kerülöd. Túl szépek ahhoz az ábrándok, hogy hipp-hopp, lemondjon róluk az ember. Remekül lehet ragozatni őket, főként elalvás előtt.

Zsuzsa: Gyönyörűséges mákvirág vagy, mondhatom! Hogy ne kelljen megköszönnöd, hálásnak lenned azért, hogy felfogtam rajtad, összehordasz rólam tücsköt-bogarát. Köszönöm!

Bélus: Magadnak köszönd. Mellesleg, amíg velem bíbelődtél, addig se unatkoztál. Ebből a nézőpontból szemlélve a kapcsolatunkat, már nagyon is kérdéses, ki kinek tartozik hálával. Voltam neked, és leszek. Tetszik, nem tetszik nekem, én fogom elvinni a balhét. A miértre nem tudom a választ. Talán baleknek születtem. Voltaképpen egymást sem ismerjük. Két év semmi. Fél lábon, megszokásból lezargatható. Aztán majd csak lesz valahogy. Az sem kizárt, hogy közben összebékül a tűz a vízzel, a magasság a mélységgel – meg mi van még? Nem érdekes. A fontos, hogy kéznél vagyok. Nem nagy szám, gondolhatja első ránézésre bárki. Honnan tudhatná, hogy bohém életvitelem folytonos felemlegetése sokkal jobb fedezéket nyújt számodra, mint Flórinak Ágnes alkoholizmusa, vagy Dezsőnek a hivatal...

Dezső: Nem szeretek okvetetlenkedni, de mi lenne, ha személyem felemlegetése nélkül rendeznétek magánéleti problémáitokat.

Bélus: Ki beszél itt magánéletről?! A ti ügyetekől darálok. A harminc év óta dédelgetett irigységedről, Flóri gyűlöletéről... Nyilván nem először ácsingózott pénzmagért kuncsorogva Kelemen előtt. De a tegnap este kapott újabb keserű pilulát már nem tudta lenyelni. A volt vagy vélt barátnak, az évfordulós összejövettel apropójából, az ilyenkor szokásos iskoláskori emlékek túlsordulása okán is illett volna kinyitni a pénztárcáját, megjutalmazni egykori uszályhordozója lankadatlan hűségét. Nem tette. Jól tette. A baráti kölcsönök csak arra jók, hogy meghosszabbítsák a vergődést. Saját szakálladra kell boldogulnod, Flórián, élére rakni a garast – nincs mese! Mint ahogy Dezsőnek sem kellett volna harmincszor háromszázhatvanöt napot várnia a kínálkozó alkalomra. Némi igyekezettel rég kiléphetett volna a saját árnyékából. De semmi ilyet nem csinált. Kotlott a sérelmeim, dúlt-fült az irigységtől, s minő véletlen, türelem és rózsza, eljött a nap, és szinte tálcán kínálta magát az alkalom. Élt vele, úgy levágta Kelemen a magas erkély lépcsőjén, ahogy az a nagykönyvben írva van. Él-e, hal-e azóta, a legkevésbé sem érdekeli! Majd csak összerámolom valahogy a féltékenység okán kirobbant kocsmái verekedés épületes históriáját, és a vonat sínen lesz! Ugye, ez jár az agyadban, amióta betetted a lábad a milíciára? Ne, ne tiltakozz! Magyarázattal sem tartozol, elérted a célod. Elértétek a célotokat. *(Tápsol.)*

Flóri (meglepő határozottsággal): Ez bizony eléggé soványka végkövetkeztetés.

Dezső (gúnyosan): Ó, ökelme még nem álmotta meg a húsos fertályát! Idő kell neki...

Bélus: Mondjam azt, hogy addig-addig ravaszkodtatok, amíg kevés híján hülyét csináltatok magatokból? *(A lefüggönyözött ablak elé áll.)* Bánom, hogy nem álltam be annak idején a sorba, hogy nem festegettem hófödte hegyeket, csendéleteket. Most nem ez a kékesfekete plecsni minősítene. Többet mondok: itt sem lennék. Egy tágas műteremlakásban lóbálnám a lábam, árulgatnám az őzikés festményeimet. Álom, álom... Szükségem lesz némi kézpénzre is. A festék, a vászon manapság sokba kerül. Nyolc zöldhasú nyagon közel tudna vinni az igazsághoz.

Dezső: Ez a tiszta beszéd, ezt már szeretem! Kettő tőlem, egy Zsuzsától, és tekintettel Flóri zilált anyagi helyzetére, be kell érned háromszázötven dollárral.

Bélus: Hatszáz... Ötszáz... Négyszáz!

Dezső (Zsuzsához): Garasoskodjunk?

Zsuzsa: Tűnjön a pokolba!

Bélus: Parancsára, hölgyem, ahogy óhajtja!

Zsuzsa: Van mersze gúnyolódni, szégyentelen!

Flóri: Az élősködők – hogy mondjam? – már csak ilyenek.

(Flóri lenyomja a képzeletbeli ajtó kilincset, majd óvatosan kinyitja az ajtót. Először csak résnyire, aztán annyira, hogy kidughassa a képzeletbeli résen a fejét. Visszahőköl. Aztán újra próbálkodik. Odakintről beszűrődik néhány érthetetlen mondatfoslány. A többiek is az ajtóhoz sietnek.)

Dezső: Nem értettem jól – mit kiabáltak?

Flóri (visszahúzza a fejét, az ajtót óvatosan bezárja): Hogy menjünk a fenébe, vagy valami hasonlót.

Dezső (döbbenet): Léteznek? Á, rosszul hallottad!

Flóri: Kétszer megismételte.

Dezső: Kicsoda? Az a sertepertelő zöldfülű kis milicista?

Flóri: Nem. A kihallgatásunkat végző tiszt. Először azt kérdezte, hogy mit csinálunk még itt, aztán elküldött bennünket a fenébe.

Dezső: Na, vigyázz csak, majd én megtudom, mi történt! (*Flóri nem engedi el a kilincset.*) Ne mondjam még egyszer!

Flóri: Nem! Hogy mondjam? Fogadjuk meg a tanácsot. Persze hogy ide telefonált Kelemen, tekintettel... Nem tett feljelentést. Más nemigen lehet a magyarázat.

Dezső: Dehogyan nem!

Flóri (két kézzel markolja az ajtó kilincset): Nem érdekel!

Zsuzsa: Igazából engem se.

Flóri: Menjünk szépen haza, jó?!

Dezső: Haza... Gyönyörűek vagytok, mondhatom! Fogjátok magatokat és kiosontok, mint a tolvajok!

Zsuzsa (magához veszi a székátlán lógó retiküljét): Először kicsikét rendbe hozzuk a toalettünket. Neked, Bélusom, sürgősen vásárolni kell egy napszemüveget.

Dezső (hitetlenkedve): Ez nem igaz! Mintha mi sem történt volna.

Bélus: Barnát, sárgát, zöldet: csak lilát ne. Fojtogatóan hat rám.

Dezső: Ha mi otthon összezördülünk, egy hétig sem szólok az asszonyhoz, ezek meg...

Flóri (elengedi a kilincset): Az a te bajod, Dezső.

Dezső: Hallgatlak.

Flóri: Hogy mondjam? A hét közepén felkeresünk, tudod, az... ízé végett.

Zsuzsa (rúzzsal a kezében, affektálva): Egy kis szemfesték, egy kis rúzs és voilá! Szegény Margóék mit sem értenek a szépítkezéshez. Egy-egy dauerolás nagyobb ünnepekkor, és be van fejezve...

Bélus: Ideje indulnunk, a súroláshoz valahogy nincs kedvem!

Zsuzsa: Gyorsan, fiúkák, szedjétek magatokat rendbe! Loncsosak vagytok. Te is, drágám! (*Megigazítja Béluson a zakót, a nyakkendőt.*) Mindjárt másképp nézel ki!

(*Váratlanul kialszik a villany. A nyikorogva sarkig kitérülő képzeletbeli ajtón beáramló világosság egy üres termet pásztáz végig. Aztán az ajtó lassan elkezd bezáródni. Mielőtt még teljesen elsötétedne a szín, megszólal egy hang.*)

Flóri: Áramszünet. Hogy mondjam? Pont a legjobbkor!